Η ανηθικότητα της ανάγκης (Βασιλική Νευροκοπλή, συγγραφέας)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 18 Ιουλίου, 2012

Πριν λίγα χρόνια ένας Κούρδος φίλος αδυνατώντας να ζήσει στον τόπο του τον εγκατέλειψε, και αφού κατέφυγε αρχικά στην Τουρκία, όπου παρέμεινε μερικούς μήνες κουβαλώντας στην πλάτη σακιά με κρεμμύδια για να εξασφαλίσει μία μερίδα φαγητού την ημέρα και μια γωνιά ύπνου στην αποθήκη των κρεμμυδιών τη νύχτα, κατάφερε φτάνοντας στο Αϊβαλί να αγοράσει ένα φουσκωτό και με πολλούς κόπους και κινδύνους να φτάσει τελικά στην Αθήνα. Τις τρεις πρώτες μέρες δε βρήκε να βάλει μια μπουκιά στο στόμα του. Την τέταρτη βλέποντας ένα φορτηγό να ξεφορτώνει ψωμιά σ’ ένα μίνι- μάρκετ πήγε κι έκλεψε ένα ψωμί. Το επόμενο πρωί συνάντησε έναν φίλο του που τον πήρε μαζί του στο γιαπί κι έτσι άρχισε να ζει. Με το πρώτο μεροκάματο έστειλε τον φίλο του στο αφεντικό του μάρκετ για να πληρώσει εκ μέρους του το αντίτιμο του κλεμμένου ψωμιού, ζητώντας επιπλέον μία συγνώμη. Το αφεντικό θέλησε να συναντήσει αυτόν τον έντιμο άνθρωπο κι αφού τον γνώρισε του εξασφάλισε μέσα σε λίγες μέρες μια πολύ καλή δουλειά.

Η ανάγκη καταλύει αρχές, αξίες, ιδανικά, ό, τι αποτελεί το σύμπαν της ηθικής του ανθρώπου. Πολλά μπορεί να κάνει ο πεινασμένος άνθρωπος. Να ξεχάσει ποιος είναι, από πού προέρχεται, τι όνειρα είχε κάποτε για τη ζωή. Πρέπει να ζήσει και για να γίνει αυτό -μιας και δεν υπάρχει τίποτα ισχυρότερο από το ένστικτο της αυτοσυντήρησης-, πρέπει να φάει. Όλη η συζήτηση γύρω από την ηθική ξεκινά από την στιγμή που ο άνθρωπος έχει εξασφαλίσει τουλάχιστον το φαγητό του και όλη η συζήτηση γύρω από την ηθική σταματά τη στιγμή που ο άνθρωπος δεν έχει να φάει. Ακόμα και σ’ αυτήν την περίπτωση βέβαια, υπάρχουν εξαιρέσεις, όπως και διακυμάνσεις. Δεν θα σκοτώσουν όλοι οι πεινασμένοι για να φάνε, αλλά σχεδόν όλοι θα κλέψουν, θα πουν ψέματα, ή θα εξαπατήσουν, αδιαφορώντας για το «θύμα» τους που ερήμην του θα «ταΐσει» την ανάγκη τους. Το θύμα σ’ αυτήν την περίπτωση παύει να έχει ανθρώπινα χαρακτηριστικά και ιδιότητες, διότι ταυτίζεται με το απολύτως αναγκαίο αγαθό που κατέχει και που ενώ σ’ αυτόν πλεονάζει, στον άλλον απουσιάζει παντελώς.

Η ανηθικότητα του πεινασμένου ξεκινά να τον δηλητηριάζει καταλαμβάνοντας τον

εσωτερικό του κόσμο, ακριβώς από τη στιγμή όπου ο άλλος –ο έχων και κατέχων- ταυτίζεται με το κατεχόμενο αγαθό του . Η πράξη που θα ακολουθήσει, κλεψιά, ψευτιά ή και φόνος, είναι το αποτέλεσμα της παραμονής του πεινασμένου στη δίνη της ανάγκης και των απεγνωσμένων του αγώνων να βγει πάση θυσία απ' αυτήν.

Ό, τι όμως συμβαίνει στην ανθρώπινη μονάδα, συμβαίνει αντιστοίχως και στις κοινωνίες. Από τη στιγμή που η ελληνική κοινωνία ξέπεσε στην ανάγκη του στοιχειώδους βιοπορισμού, ξέπεσε και στην ανηθικότητα. Ταύτισε την Ευρωπαϊκή Ένωση αποκλειστικά με το αναγκαίο αγαθό που της λείπει, όπως στην περίοδο της ευμάρειας την είχε ταυτίσει με το υπέρ – αγαθό που δεν αρκούσε να χορτάσει την απληστία της. Έτσι, ο Γερμανός δεν είναι ο Γερμανός με όλη του την ιστορία, τις αξίες, την κουλτούρα, τα επιτεύγματα και τα λάθη ή και εγκλήματά του, αλλά είναι μόνον ο δανειστής. Ο πολιτικός δεν είναι ο πολιτικός που εμφορείται από οράματα για την παιδεία, την υγεία, το κοινωνικό κράτος κ.ά., αλλά μόνον ο υποσχόμενος την «εκταμίευση του άρτου». Και ο Έλληνας δεν είναι πλέον ο Έλληνας ο ταλαντούχος, ο δημιουργικός, ο φιλόξενος, και ενίοτε εγωιστής και αγνώμων, αλλά μόνον ο επαίτης που εξ ανάγκης μεταμορφώνεται σε κλέφτη, ψεύτη, απατεώνα και πολλά άλλα συμπαρομαρτούντα.

Κάτω απ' αυτό το πρίσμα οι εκλογές μας ήταν στο σύνολό τους ανήθικες, ανεξαρτήτου κόμματος, ψηφοφόρου και ψήφου, αλλά και ανεξαρτήτως αποτελέσματος. Ήταν ανήθικες από αρχής μέχρι τέλους. Καθ' εαυτό το αίτημα του λαού ήταν ανήθικο από τη στιγμή που επικεντρωνόταν στη στοιχειώδη επιβίωσή του και μόνον σ' αυτήν. Τα κόμματα ήταν αντιστοίχως ανήθικα υποσχόμενα με τον έναν ή τον άλλον τρόπο αυτή την επιβίωση, εκμεταλλευόμενα την ανάγκη του λαού προς κατοχύρωση και επιβολή της εξουσίας τους.

Η ανηθικότητα όμως της ανάγκης, της φτώχειας δηλαδή, είναι αποτέλεσμα της ανηθικότητας της ευμάρειας, δηλαδή του πλούτου, που αν και διαφοροποιείται ως προς τα χαρακτηριστικά της από την πρώτη –ανεπάρκεια στην πρώτη, αφθονία στην δεύτερη- καταλήγει στα ίδια αδιέξοδα. Καταλύονται ηθικές, καταβαραθρώνονται αξίες, ιδεολογίες ξεπουλιούνται και ευγενικές φιλοδοξίες καταποντίζονται διότι στην μεν φτώχεια δεν συνάδουν με την ανάγκη, στον δε πλούτο με την απληστία.

Εφόσον εκτίσαμε την ποινή μας στην ευμάρεια και τη συνακόλουθη απληστία της και βρεθήκαμε στην φτώχεια και την ανάγκη, -έτσι ακριβώς όπως την ηδονή ακολουθεί η οδύνη-, οφείλουμε τώρα να σταθούμε στα πόδια μας. Αν δεν καταφέρουμε ως κοινωνία να βρούμε μια νέα ισορροπία, δεν θα αποκτήσουμε καμιά νέα ηθική που είναι αίτημα των καιρών μας, καμία επαναπροσδιοριμένη ανθρωπιά, κανένα ανθρώπινο πρόσωπο υπό νέους όρους. Θα συνεχίσουμε μη αναγνωρίζοντας τον εαυτό μας, τον συμπατριώτη μας, αλλά και τον ξένο, και όλα γύρω μας και μέσα μας θα διενεργούνται έξω από το φως της δημιουργικότητας και της συνείδησης, της σκέψης και της κρίσης, κατευθυνόμενα αποκλειστικά από τα ένστικτα, τον φανατισμό και τα πάθη μας που μόνο στον όλεθρο μπορούν να μας οδηγήσουν. Για να το πετύχουμε αυτό πρέπει να ξεχάσουμε ή να ξεγελάσουμε λίγο την πείνα μας, ώστε η ανάγκη μας να μην καθρεφτιστεί στα μάτια των άλλων, πράγμα που και την δική μας εξαθλίωση θα πολλαπλασιάσει και την ισχύ των άλλων θα αποχαλιναγωγήσει σε βάρος μας. Το αντέχουμε;

(Πηγή: animusanimus.blogspot.gr)